

Київський університет
імені Бориса Грінченка

ПСИХОЛОГІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ПЕРІОДУ

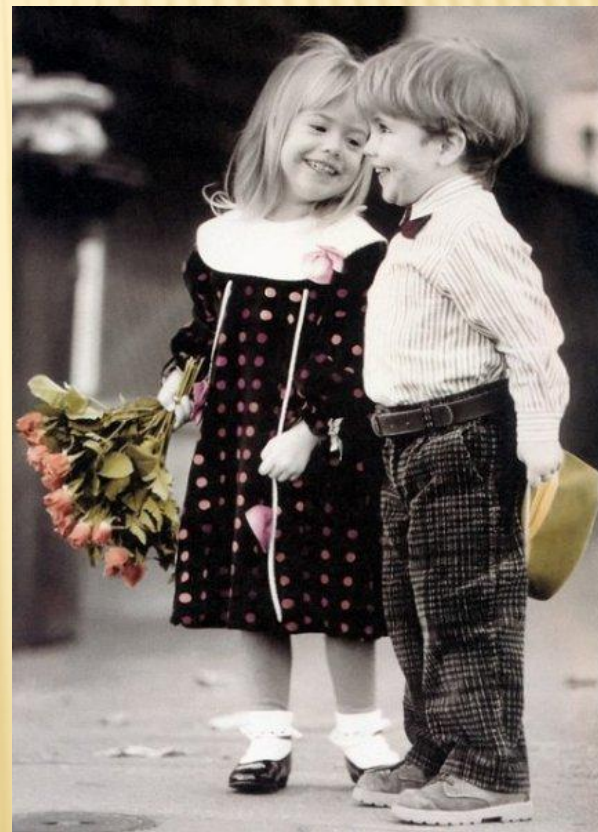

ПЛАН

1. Соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку.
2. Ігрова діяльність – провідна для дошкільного віку.
3. Розвиток пізнавальної сфери дошкільнят.
4. Базові особистісні новоутворення дитини дошкільного віку.
5. Шкільна зрілість дошкільнят, її зміст та складові компоненти.

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільний вік
охоплює період
від 3-х до 6 (7) років

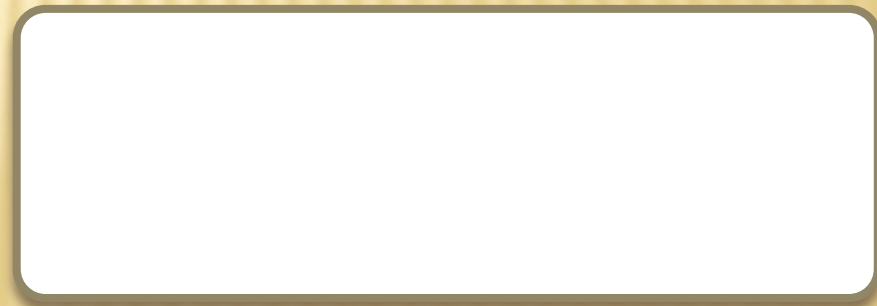
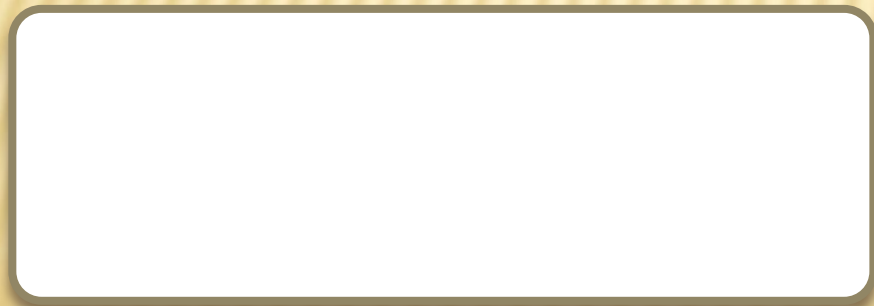
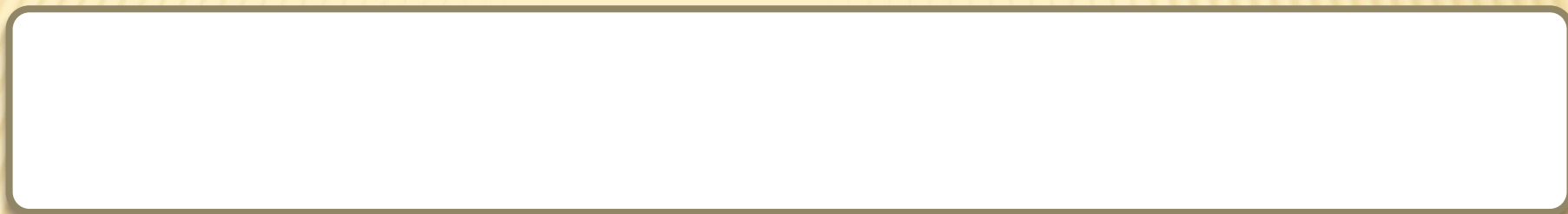
СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Соціальна ситуація розвитку
дитини в дошкільному віці
визначається активізацією
спілкування дитини з
дорослими та однолітками.

Звідси альтер-
нативна назва
періоду –
вік «чомучок»

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Для багатьох дітей цього віку характерним є набуття нового соціального статусу – вихованця дитячого садка.

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Особливої привабливості
й значущості набувають
взаємини дошкільника з
ровесниками.

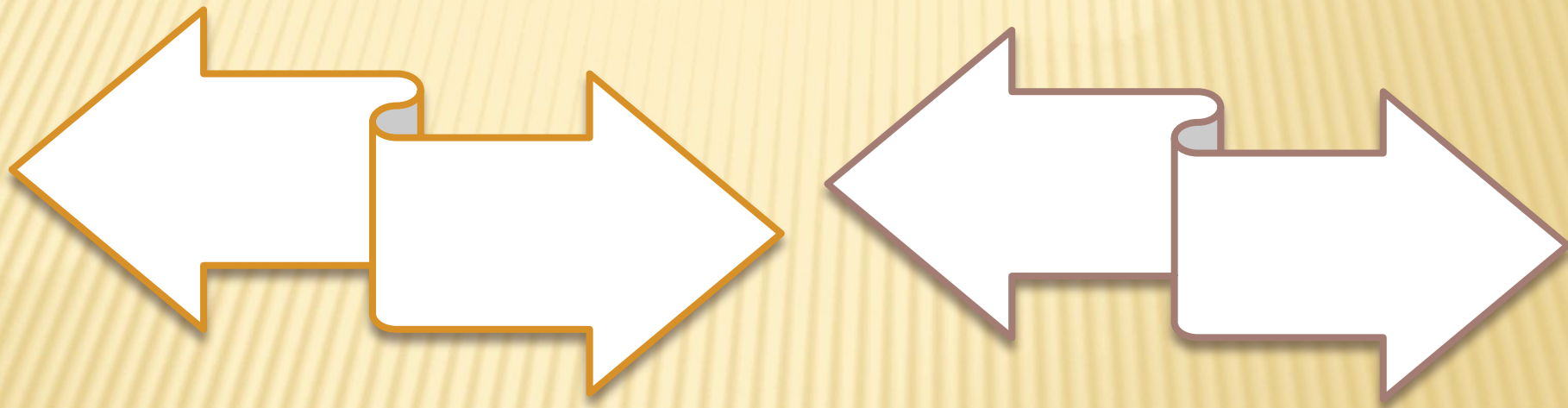

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Психологічні наслідки спілкування дошкільника з ровесниками:

- ❖ формування навичок соціальної взаємодії,
- ❖ вдосконалення здатності підтримувати розмову та ділитись інформацією,
- ❖ вироблення комунікативної гнучкості,
- ❖ становлення самооцінки,
- ❖ розвиток емпатії, здатності до турботи.

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Базові психічні суперечності
дошкільного періоду

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ – ПРОВІДНА ДЛЯ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сюжетно-рольова гра –
провідна діяльність дошкільнят,
в якій вони виконують ролі дорослих,
відтворюючи в уявних ситуаціях їх життя,
працю та стосунки

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ – ПРОВІДНА ДЛЯ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

пристосування до
майбутнього
життя

накопичення
комунікативного
досвіду

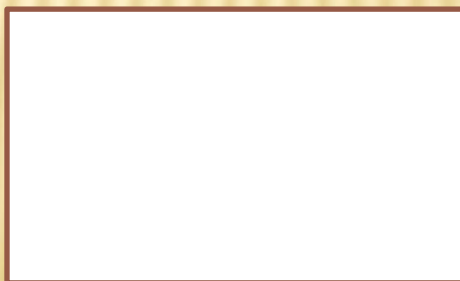
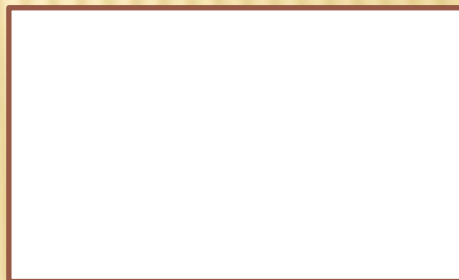
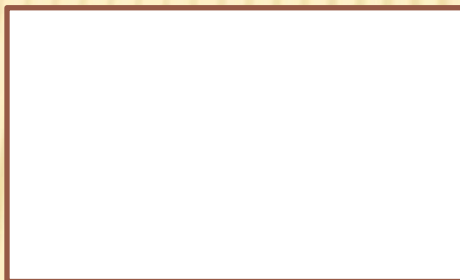
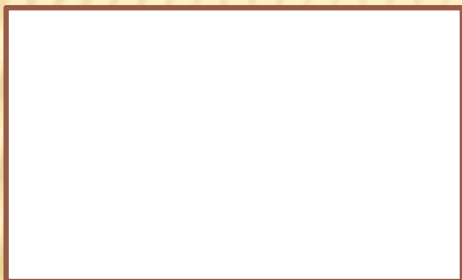
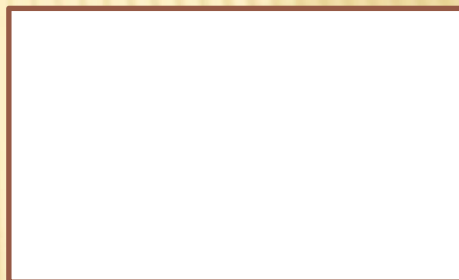
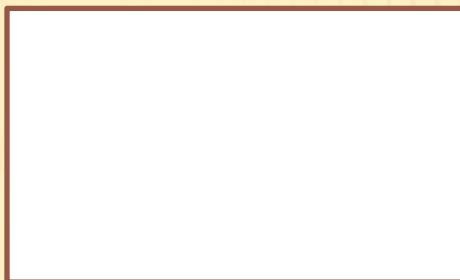
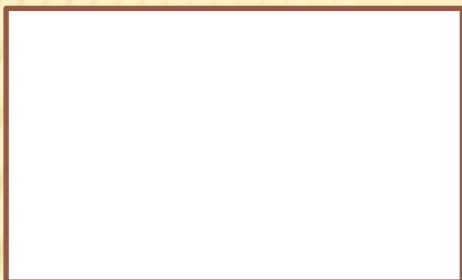
збагачення
інтелектуального
та морального
досвіду

досягнення
емоційного
задоволення та
релаксації

розвиток
вольової
регуляції

Функції гри для психічного розвитку дошкільнят

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

З віком у дітей

- знижуються пороги відчуттів, підвищується гострота зору і диференціація кольорів,
- розвивається фонематичний та звуковисотний слух,
- значно зростає точність оцінок ваги предметів.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- В дошкільному віці продовжується засвоєння сенсорних еталонів (квадрат, трикутник, коло) та кольорів спектру.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- ✓ Дитина поступово оволодіває **перцептивними діями**.
- ✓ Однак, дитячому сприйманню притаманні помилки у оцінці просторових властивостей предметів, сприйманні часу та зображень предметів.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- ✓ Активно функціонують **процеси пам'яті:** запам'ятовування, відтворення (впізнавання, пригадування)
- ✓ Продовжується інтенсивний розвиток **образної** пам'яті.
- ✓ До кінця дошкільного віку дитина вчиться керувати своєю мнемічною діяльністю (з'являється **довільна** пам'ять)

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- ❖ **Мислення** розвивається від наочно-дійового до *наочно-образного*.
- ❖ Розширюється діапазон *розумових операцій* – аналізу, синтезу, порівняння, простого узагальнення.
- ❖ Відповідно, збагачується обсяг *форм мислення* (міркувань, суджень, простих, але логічних *умовисновків*).

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- ❖ До кінця дошкільного віку може відбутись перехід від егоцентричного мислення дитини до *децентричного*, якщо розвиток мислення стимулюються дорослими.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- До 6-ти років мова стає засобом спілкування і мислення дитини.
- До кінця періоду завершується процес фонематичного розвитку,
- інтенсивно росте лексичний склад мовлення (до кінця дошкільного віку – близько 3000 слів),
- розвивається граматичний склад мовлення

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- ✓ Дошкільний період – сенситивний для розвитку **уяви**, яка вважається новоутворенням пізнавальної сфери цього віку.
- ✓ Уяві дітей цього віку притаманні конкретність і наочність образів, їх надзвичайна яскравість й емоційність.
- ✓ Зростає довільність уяви.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДОШКІЛЬНЯТ

- Впродовж дошкільного віку зростає *зосередженість, стійкість* та **обсяг уваги**,
- **поступово** починає формуватись *довільна* увага, хоча переважає *мимовільна*.

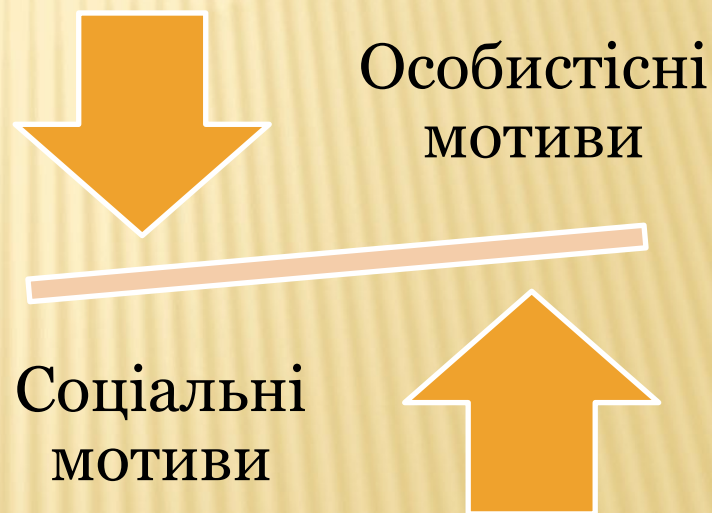
БАЗОВІ ОСОБИСТІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Особистісні
новоутворення
дошкільника**

БАЗОВІ ОСОБИСТІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Супідрядність мотивів –
спроможність дошкільника
підпорядковувати поведінку
одному домінуючому мотиву
над іншими, менш вагомими

БАЗОВІ ОСОБИСТІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Внутрішні етичні інстанції –
засвоєні дошкільником моральні
норми, які регулюють його
поведінку у відповідності до
соціальних вимог**

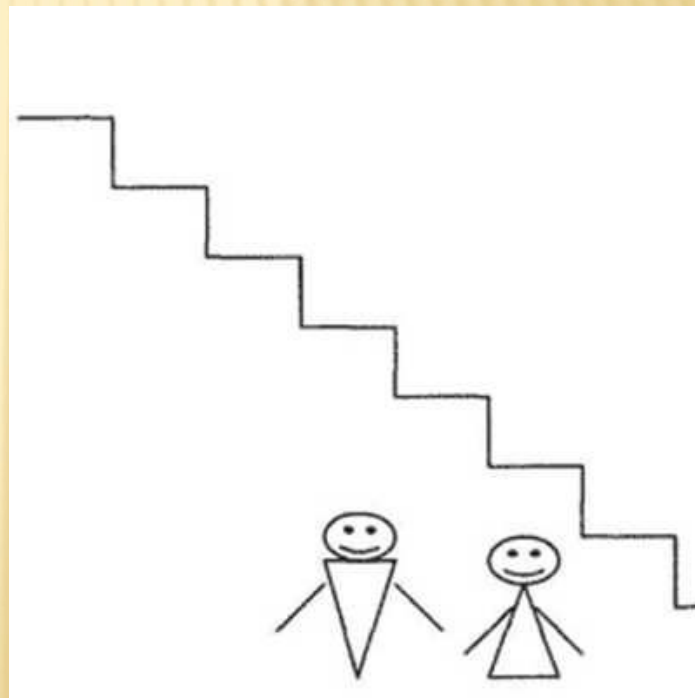
БАЗОВІ ОСОБИСТІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Довільність поведінки –
здатність дитини до регуляції
власних емоційних переживань,
поведінки, уміння підкорятися
соціально прийнятній меті

БАЗОВІ ОСОБИСТІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільний період є
сенситивним до формування
самооцінки дитини, яка за
сприятливих виховних умов
набуває адекватного характеру.

БАЗОВІ ОСОБИСТІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

- Підґрунтям для формування самооцінки дитини є оцінка дорослими її якостей та вчинків.
- З віком у дітей зростає об'єктивність самооцінки.

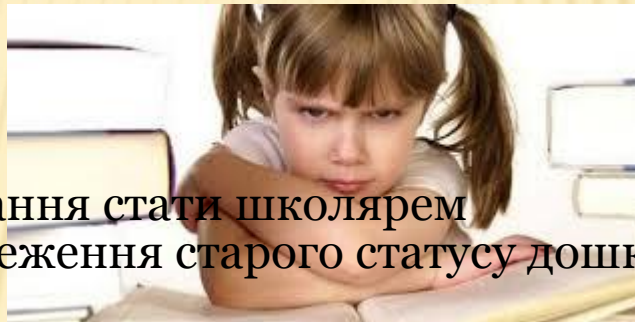
БАЗОВІ ОСОБИСТІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

- Емоційні реакції дітей на оцінні впливи дорослих визначають становлення самолюбства, почуття власної гідності.
- Самолюбство має й іншу сторону, що виявляється в переживанні сорому, ніяковості.

КРИЗА 6 (7) РОКІВ: ПРИЧИНИ, СИМПТОМИ

- Бажання стати школярем
- Збереження старого статусу дошкільника

КРИЗА 6 (7) РОКІВ: ПРИЧИНИ, СИМПТОМИ

- Дитина тягнеться до продуктивної, значимої, оцінюваної дорослими діяльності.
- Малюк переживає емоційно-особистісний дискомфорт, його вередливість, неслухняність та впертість спрямовані в першу чергу на батьків.

КРИЗА 6 (7) РОКІВ: ПРИЧИНИ, СИМПТОМИ

Дитина, приходячи до школи, набуває нового соціального статусу, залучається до навчальної діяльності, тому поступово відновлює свій емоційний комфорт, негативна симптоматика згладжується та зникає.

ШКІЛЬНА ЗРІЛІСТЬ ДОШКІЛЬНЯТ: ЇЇ ЗМІСТ ТА СКЛАДОВІ КОМПОНЕНТИ

Шкільна зрілість дошкільняти –
прийнятний рівень фізичного і
психічного розвитку шестирічної
дитини, що забезпечує її адекватне
пристосування до умов шкільного
навчання

Інтегральне
особистісне
новоутворення
дошкільнього
віку

ШКІЛЬНА ЗРІЛІСТЬ ДОШКІЛЬНЯТ: ЇЇ ЗМІСТ ТА СКЛАДОВІ КОМПОНЕНТИ

- **Шкільна зрілість дошкільняти**
- **Психологічна готовність** до шкільного навчання
 - Мотиваційна
 - Інтелектуальна
 - Соціальна
 - Емоційно-вольова
- **Фізична готовність** до шкільного навчання